

szetről való felfogását vázolja. *Nagy Zoltán* ismerteti a magyar művészet irányait. *Mitrovics Gyula* azt a kérdést fejtegeti, hogyan lehet a képzőművészetet a népiskolai nevelés szolgálatába állítani, illetve a népiskola miképpen nevelhet művészi ízlésre. *Adorján József* példáját mutatja, hogy művészi festmények megismerése után miképpen tárgyalja meg a tanító a gyermekekkel a látottakat. *Ősz Béla dr.* folytatja a külföldi népoktatás és iskolafelügyelet ismertetését. Ebben a számban Belgium, Spanyolország és Portugália van soron.

Az Iskola és Egészség 1935. júniusi számának cikkei közül minden pedagógust érdekelnek a következők: *Korpits Júlia*: Az egészségügy az erkölcsi nevelés szolgálatában; *Herglöz Jenő*: Az új székesfővárosi iskolai szív- és sportszakorvosi intézet feladatköre; *Reitter József—Maksay Ferenc—Szemző Róza*: Egészségügyi propaganda az iskolában. Mindhárom szülői értekezleten szerepelt, sorrendben a következő témákkal: A gyermek higiénikus ápolása a vakációban; A nemi betegségekről; A mandulák szerepe a szervezetben és eltávolításuk feltételei. *Matzko Gyula.*

A „Psychologie et la Vie” 1935. aug.-i száma a *családi nevelés* kérdéseivel foglalkozik. Vezető kérdés: mennyiben szükséges a „megértés” a családban a gyermekek és szülők között és mily eszközökkel lehet előmozdítani? A folyóirat köré csoportosult rendszeres írógárda (Cornélissen, Montmasson, Masson-Oursel, Aurel, Drabovitch, Mandeville, Brandt, Lenormant, Didier, Ripa de Poveredo, Martineau, Bréval, stb.) gyakorlati tanácsaiból s észrevételeiből itt közlünk néhányat. A régi és a mai nemzedék közötti ellentétéről az a nézetük, hogy a mai ifjú nemzedék apáinál sokkal inkább rabja a cinizmusnak, az erkölcsi tekinteteket magától messze eldobó törtetésnek (arri-vizmus), a teljes kétkedésnek, vagy a dogmatikus fanatizmusnak . . . Mit lehetne tenniük a nevelőknek a „30 éven aluliak” ezen erkölcsi „anarchiájával” szemben? -- sóhajt fel a francia közélet egyik szemlélője. Felelet: először a nevelőknek a saját fejükben kell rendet teremteniük s egyaránt tartózkodniuk kell a végletes kételkedéstől is, meg a fanatizmus bármely nemétől; vizsgálniuk kell önmagukat: nem hanyagolták-e el egyik, vagy másik pontban gyermekeik nevelését? Az ifjúság *újra nevelése* (rééducation) volna égetően szükséges: a másik fontos eszköz erre a szülők *megértő* viselkedése és egyetértése a kellő rendszabályok alkalmazásában. Ami a megértést illeti: tanulmányozni kell a gyermeket s másfelől iparkodjanak a szülők beleélni magukat a gyermek helyzetébe. A megismerésnek ehhez a két módjához járul még az önismeretre való törekvés. A megismerés feltétele, hogy szeressük is a gyermeket; ha igaz, hogy először meg kell érteni azt, amit vagy akit szeretni kívánunk, akkor igaz az is, hogy csak a szeretet érzése fogja tökéletességre vinni ismeretünket. Ismerni kell a gyermek sajátos lelkiségét; egyfelől tulni kell, hogy ő jól ismeri szülőit s különösen azok gyengéit; másfelől, mivel a gyermek a gyengébb fél a nevelésben, lényegileg védekező álláspontot foglal el öntudatlanul is; innen ered sok, ú. n. „gyermekhiba”, pl. a hazugság, vagy a „hanyagságnak” nevezett iskolai jelenség számtalan esete. Sokban segíti a szülőket pl. az átöröklés törvényeinek, vagy

a gyermek- és ifjúkor sajátos lelkibetegségeinek tanulmányozása; gyermekük hajlamait, képességeit könnyebben felismerhetővé teszi az ilyen tanulmány. A szülők nevelői balfogásai közé tartozik az a rossz szokás, hogy beszélünk a gyermekhez, amikor nem is kérdezt bennünket, vagy az ő jelenlétében szólunk oly dolgokról, melyek nem nekik valók, vagy — még helytelenebb szokás, — a gyermekről magáról az ő jelenlétében beszélünk más felnőtteknek. Ezeknek az eseteknek lélektani elemzése megmutatja a káros hatás mechanizmusát is. A gyermek kikérdezésének módszerét klasszikusan megállapította már Piaget; itt újra felmerül ez a kérdés s egy nagy gyermekismerő nevelő (Mme Lebel) ugyanúgy látja a követendő utat: a gyermeket nem szabad erősen faggatni, kérdezgetni arra nézve, mit tart ő saját élményei és viselkedése lélektani okának, hiszen ő maga sincs tisztában a benne zajló eseményekkel, — sokszor a gyermek makacsnak tűnő hallgatása nem egyéb, mint értelmetlen csodálkozás és félelem a saját lelki élményeivel szemben. — Helyes tanácsokat olvashatunk az első gyermeki szerelem jelentkezésének helyes megítélésére és „kezelésére“ vonatkozólag: aki nevetségessé teszi az ifjúnak ezt a nagy és komoly problémáját, vagy egyszerűen el akarja fojtani benne az élményt, az nagyon csalódik. Élményt csak akkor remélhet a szülő, ha gyermekét a serdüléskorig is bizalomra nevelte, vagyis leplezetlen, semmit sem titkoló megnyilatkozásra, aminek persze, megint van egy korábbi feltétele s ez az, hogy a szülők is tárjának fel életükből mindent, ami a gyermeknek megfelel; az őszinteség nem rontja le a szülői tekintélyt. Ha a gyermekben él a bizalom, akkor a szülők nevelésének diadalát láthatják abban, hogy a zárkózottság első nagy korszakában, a serdüléskor is bizalommal fordul a gyermek hozzájuk. Ekkor azonban „komolyan kell venni“ közléseiket és panaszait, még akkor is, ha kiderül, hogy az egész történet voltaképpen „sok hűhó semmiért“. A szülőknek egyáltalában ki kell érdemelni a gyermek előtt tekintélyüket. Sok szülő úgy gondolja, hogy a tekintély az ő veleszületett előjoga; ez így is van a jog rendjében; a gyermek lélektani reakcióinak rendjében azonban nem egészen egyezik a jog a valósággal. A tekintélyt csak akkor szerezheti meg a szülő gyermekével szemben, ha ez látja, érzi szülőinek önfelélődozását, nemeslelkűségét, erkölcsi méltóságát és megérti azt a rendszert, amellyel nevelik, megérti róla, hogy az nem a szülők egoizmusának következménye, hanem a gyermek üdvéért történik benne minden, ami történik. Ha a szülők szolgálkra, nevelőkre, internátusokra bízzák gyermeküket, csupán azért, hogy ők könnyebben élhessenek kedvteléseiknek, akkor nem csodálkozhatnak, ha a gyermek ezt korán felfedezi és lélekben tőlük idegenné válik.

Várkonyi Hildebrand dr.

Pädagogische Warte f. évi aug. és szept. számaiban didaktikai szempontból a következő cikkek ragadták meg érdeklődésünket: I. *Heinrich Wahls: Esmék a biológiai oktatás részére az új államban.* A nemzeti szocialista állam sokkal erősebben akarja polgárait a hazai földhöz kötni, s teszi ezt nem az egyén, hanem a népközösség szempontjából. Ez a törekvés igen közelről érinti a biológiai oktatást. Az új felfogás a következőkben foglalható össze: 1. Az élet értelmét nem az egyén, hanem a közösség teszi. 2. A biológiai okta-